

Д. В. Степовик

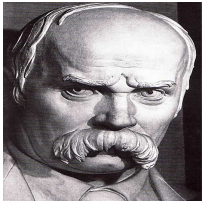
Манізер Матвій Генріхович

МАНІЗЕР Матвій Генріхович (05(17). 03. 1891, С.-Петербург – 20. 12. 1966, Москва) – скульптор, педагог. З походження німець. Член Асоц. художників рев. Росії (1926). Дійсний член і віце-президент АМ СРСР (1947–66). Засл. діяч. мистецтв Білоруської РСР (1933) та УРСР (1935). Народний художник СРСР (1958). Сталінська премія (1941, 1943, 1950). Навч. на фіз.-мат. факультеті С.-Петербур. університету (1909–13), закін. АМ (1916; майстерня В. Беклемішева). Подорожував 1910, 1912 Німеччиною та Італією. Викладав у ВДХУТЕМАСі (1921–29), Інституті живопису, скульптури та архітектури (1935–41, 1945–47, від 1939 – проф.) у Ленінграді (нині С.-Петербург), Інституті приклад. і декор. мистецтва (1946–52) та худож. інституті (1952–66) у Москві. Творчість М. склалася у традиціях академ. школи (чітка завершеність і визначеність об'ємів, згладженість фактури поверхонь) і стала одним із типових виявів соцреалізму в рад. скульптурі. Основні галузі – монум., декор.-монум. і станк. скульптура. Створював рельєфи, пам'ятники, портрети рад. держ. і культур. діячів, використовуючи бронзу, граніт. Для пам'ятника Т. Шевченку в Харкові скористався кількома проектами з Міжнар. конкурсів 1912–14 та 1920-х рр., зокрема досконало викінченими проектами укр. скульпторів М. Бринського і М. Гаврилка. М. повністю використав концепцію М. Гаврилка «Шевченко серед своїх героїв», але вирішив композицію ілюстративно, в дусі академізму: персонажі (для моделювання позували Н. Ужвій, О. Мар'яненко та ін.) гвинтоподібно оточують постамент, на якому встановлено статую Кобзаря. Для пам'ятника Т. Шевченку в Києві М. знову скористався давніми проектами укр. скульпторів, але розмістив персонажів у вигляді високого горельєфа на постаменті (виконував у Ленінграді, залучаючи до роботи студентів). Наприкінці 1938 скульптурна частина київ. пам'ятника Т. Шевченку була готова для відливу в бронзі.

Подивитися на твір прибули М. Хрущов і Л. Каганович, який зауважив М., що герої з вилами та косами будитимуть укр. колгоспників на повстання проти рад. влади. Вони «порадили» використати виконану статую Т. Шевченка для надгробка в Каневі, а для київ. пам'ятника зробити дещо більшу за розмірами скульптуру без селян із косами й вилами. За вказівкою Л. Кагановича М. змодельював постать Т. Шевченка з опущеною головою, похнюпленим виразом обличчя, із закладеними назад руками, на яких повішена важка верхня одежина. Архітектором канів. і київ. пам'ятників був Є. Левінсон. М. – автор кн. «Скульптор о своей работе» (Москва; Ленинград, 1940, т. 1; 1952, т. 2). Серед учнів – Г. Глікман, О. Жирадков, М. Крамський, Л. Молодожанин, В. Соколов.

Фотоілюстрації

Основні твори

рельєф «Робітник» (1921, Москва); пам'ятники – В. Леніну (1925, м. Хабаровськ, РФ; 1933, Мінськ; 1940, м. Ульяновськ, РФ), Т. Шевченку (1935, Харків; 1938, Київ; 1939, м. Канів, нині Черкас. обл.), І. Рєпіну (1956, м. Чугуїв Харків. обл.); 20 фігур для ст. «Площа Революції» Моск. метрополітену (1937–39, співавт.).

Рекомендована література

1. Ермонская В. В. М. Г. Манизер. Москва, 1961;
2. Німенко А. Пам'ятники Шевченкові за сто років. К., 1963;
3. Владич Л. Пам'ятник Шевченко в Харькове: скульптор М. Манизер: Альбом. Ленинград, 1974;
4. Монументальна шевченкіана України: Історія і сучасність. Х., 2012.

Бібліографічний опис:

Манізер Матвій Генріхович / Д. В. Степовик // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2018. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-65664>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).